

ческих предприятий. Но, невзирая на существенное улучшение финансовых и производственных показателей и сверхдоходы в последующие годы, предприятия отрасли не воспользовались этим для кардинальной модернизации своих производств. Значительные объемы финансовых ресурсов, полученных от экспорта металлопродукции, оказывались за пределами Украины, выводились из хозяйственного обращения предприятий или расходовались на текущее потребление вместо масштабных инвестиций в отрасль. В результате ГМК в основном остался на уровне производства сырья или промышленной продукции низкой степени обработки (слябов, заготовки и проч.).

Одними из главных ориентиров коренных изменений в функционировании ГМК на перспективу являются экологичность его развития, прекращение и недопущение в будущем хищнического отношения к разработке месторождений сырья для производства металла.

В завершение проведенного анализа следует отметить, что коренные изменения способов производства металлопродукции даже на далекую перспективу не планируются. Поэтому государственные органы должны более гибко и оперативно реагировать на любые тенденции на внутреннем и внешних рынках энергоносителей и металлопродукции, принимая решения эффективной промышленной политикой поддерживать стабильность деятельности и последующее развитие металлургии — базовой отрасли экономики Украины.

Література

1. Воскобойников В.Г., Кудрин В.А., Якушев А.М. Общая металлургия: учебник для вузов. - 6-изд., перераб и доп. - М.: ИКЦ «Академкнига», 2005. - 768 с: 253 ил.
2. Металургійна промисловість України.- К.: Мін.статистики України, 2009. – 201с.
3. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал України. – К.: Либідь, 2004. – 174с.
4. Целиков А.И. и др. Машины и агрегаты металлургических заводов. Учебник для вузов. - 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Металлургия. 2008. - 680 с.

Мізіна О. В., Панібратченко К. В.

АЛГОРИТМ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА

Визначальним і стратегічно важливим чинником підтримання й укріплення фінансового стану підприємства виступає управління майном. Його оцінка здійснюється за системою показників, моніторинг та аналіз яких уможливує запобігання негативним тенденціям і зменшення ризику банкрутства, що є особливо актуальним на тлі значної кількості збиткових підприємств в Україні.

Віднесення майна до ключових чинників стратегічного управління підприємствами ґрунтується на узагальненні наукових та практичних визначень економічного потенціалу підприємства. Найважливішим його елементом

виступають активи у різних формах їх існування, безперервної трансформації, що утворює основи для їх управління.

Через склад та структуру активів, джерела їх формування, обсяги та строківості одержаних економічних вигод розкривається майновий потенціал підприємства. Його дослідження потребує визначення системи показників, що враховують його певні особливості й забезпечують процес оцінювання. Актуальними залишаються питання розробки відповідного алгоритму оцінки використання майна підприємства з врахуванням відповідних змін у його фінансовому стані. [1, с. 3]

На наш погляд типова процедура оцінки ефективності використання майна підприємства повинна містити декілька послідовних етапів:

- визначення повного попереднього переліку показників (параметрів), що надають змогу оцінити ефективність використання майна;
- збір вихідних даних;
- аналіз нормативних джерел та формування системи нормативних параметрів;
- визначення кількісних значень параметрів та аналіз їх змін за основними складовими майна підприємства;
- дослідження впливу змін ефективності використання майна підприємства на зміни його фінансового стану;
- аналіз результатів оцінки, розробка заходів щодо підвищення ефективності використання майна підприємства та прогнозна оцінка їх впливу.

Графічно запропоновані етапи процедури оцінювання ефективності використання майна підприємства зображено на рисунку 1.

Найбільшу питому вагу в активах промислового підприємства мають основні засоби, тому першим кроком на шляху дослідження ефективності використання його майна повинна бути оцінка ефективності використання саме цієї частини активів. Для цього пропонується розглядати динаміку змін наступних показників: коефіцієнта виробничих фондів, питомої ваги активної частини основних засобів, коефіцієнта використання виробничої потужності, коефіцієнта оновлення, коефіцієнта вибуття, коефіцієнта зносу, фондівіддачі, фондоозброєності, техноозброєності, рентабельності основних засобів. При цьому важливим є не тільки дослідження напряму їх змін, а й порівняння фактичних значень з нормативним рівнем, що надає змогу провести оцінку достатності їхнього рівня. [2, с. 93]

Наступним блоком аналізу є оцінка ефективності використання оборотних засобів. Оцінювати ефективність використання оборотних засобів пропонується на основі індексного методу, в основі якого лежить економічний закон продуктивності праці, що оформлений у вигляді відношення ресурсів й витрат до кінцевих результатів діяльності:

Рисунк 1. Типові етапи процедури оцінювання ефективності використання майна підприємства

$$\frac{ТП}{ТП^*} > \frac{ОК}{ОК^*} \quad (1)$$

де $ТП$, $ТП^*$ – відповідно товарна продукція в досліджуваному й базовому періодах, грн.;

$ОК$, $ОК^*$ – відповідно величина оборотних засобів у досліджуваному і базовому періодах, грн.. [3, с. 67-68]

Як відомо, одним з найбільш важливих показників оцінки використання обігових засобів є коефіцієнт їх оборотності:

$$K_{об} = \frac{Q_p}{B_{об.з.}} \quad (2)$$

де Q_p – вартість реалізованої продукції в досліджуваній період часу, грн.,

$\overline{B}_{об.з.}$ – середній залишок оборотних засобів, грн.

Індекс зміни оборотності обігових засобів складає

$$I_{Коб} = \frac{K_{об}^1}{K_{об}^0} = \frac{Q_p^1}{\overline{B}_{об.з.}^1} / \frac{Q_p^0}{\overline{B}_{об.з.}^0} = \frac{I_p}{I_{об.з.}} \quad (3)$$

де 0,1 – відповідно індекси базового та звітнього періоду,

$I_{об.з.}$, I_p – відповідно індекси середньої вартості оборотних засобів і обсягу реалізованої продукції за інтервал часу, що аналізується.

Враховуючи співвідношення (1)-(3), показник ефективності використання оборотних засобів доцільно розраховувати як

$$E = \frac{I_p}{I_{об.з.}} \quad (4)$$

Якщо $E \geq 1$, то оборотні кошти підприємства (або їх окремі елементи) використовувалися ефективно. Тільки у випадку, коли $E > 1$, можна позитивно оцінити використання оборотних коштів. Значення E дозволяє встановити чи перевищують темпи росту реалізованої продукції темпи росту оборотних коштів.

Проводячи відповідний аналіз, слід деталізувати його за найбільш важливими елементами оборотних коштів.

Щоб дослідити зміни, які відбулися у фінансовому стані підприємства, у тому числі за рахунок змін у використанні складових його майна, доцільно розрахувати узагальнюючий показник оцінки фінансового стану, який пропонується визначати як середньо зважену величину нормованих значень відповідних показників. Нормування відбувається шляхом співвідношення фактичних значень показників з їх нормативним або рекомендованим рівнем. У коло таких показників слід включити показники ділової активності підприємства (тобто оборотності за різними складовими), ліквідності активів (які відображують співвідношення активів та заборгованості), ринкової стійкості (яка характеризує структуру джерел формування активів). [4, с. 112-113]

Література

1. Іонін Є. Є. Оцінка майнового стану підприємств: автореф. дис. ... доктора економ. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Є. Є. Іонін. – Донецьк: ДНУ, 2007. – 34 с.
2. Мазуркевич І. О. Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві / І. О. Мазуркевич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. - №2. – С. 91-93.
3. Севастьянов Р. В. Удосконалення аналізу ефективності використання оборотних коштів підприємства / Р. В. Севастьянов // Економічний вісник Донбасу. – 2005. – №1. – С. 64-69.
4. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2007. - №1. – С. 111-117.

Мізіна О.В., Широкова І.М.

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Стійкий економічний розвиток і країни, і її регіонів досяжний лише при економічній стійкості таких їх структурних елементів, як галузі, підприємства і організації. Економічна стійкість кожного окремого підприємства дозволяє всій господарській системі країни не лише зберегти її потенціал, але і забезпечити її якісний підйом і вихід на міжнародні ринки з новими конкурентоздатними товарами. [2, с. 23] Ефективна діяльність підприємства в умовах зростаючої конкуренції потребує постійного розвитку всіх сторін його господарської діяльності. Для цього воно повинно оцінювати, контролювати і моделювати свою економічну стійкість, забезпечуючи повне і ефективне використання внутрішніх чинників розвитку виробництва, координуючи діяльність підсистем підприємства під впливом сукупності зовнішніх чинників.

Впровадження комплексної системи забезпечення економічної стійкості промислового підприємства потребує розробки відповідних інструментів оцінки її рівня та динаміки змін, що дозволить прогнозувати погрози економічної стійкості і оперативно регулювати обсяги і структуру витрат на її забезпечення, якісно впливати на загальний фінансовий стан конкретного промислового підприємства та буде гарантом його економічного росту.

Економічна стійкість визначається як багатоаспектне поняття, що обумовлює велику кількість її трактувань. Визначенню цього поняття приділено увагу в цілій низці досліджень. Достатньо емним та точним представляється наступне визначення: економічна стійкість підприємства – це здатність його економічної системи не відхилятися від свого стану (статичного або динамічного) при різних внутрішніх і зовнішніх дестабілізуючих впливах за рахунок ефективного формування і використання фінансових, виробничих і організаційних механізмів. [4, с. 18]

Складність будь-якої системи, різноманіття властивостей і ознак різних видів виробничо-господарської й комерційної діяльності підприємства обумов-